

Täysistunto

Tiistai 26.10.2021 klo 13.59—18.38

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 21/2021 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä asia on sellainen, josta on tässä salissa käyty lukuisia kertoja debattia ja keskustelua, ja minusta aivan aiheellisesti, sillä puhutaan merkittävästä tekijästä, jolla pystyttäisiin vaikuttamaan suomalaisen vientiteollisuuden logistiikkakustannuksiin.

Me tiedämme sen, että Suomi on täällä kaukana merten takana, ja käytännössä kaikki meidän tavara lähtee kuitenkin meren yli Eurooppaan, Länsi-Eurooppaan tai muualle maailmaan, missä taas markkinat ovat. Tiedämme myös sen, että logistiikkakustannukset ovat alati kasvaneet. Ja täytyy myös sanoa se, että kyllähän tämän maan hallitus on myös omilla toimenpiteillään vaikuttanut siihen, että näin on tapahtunut, sillä esimerkiksi polttoainevevotusta on rajusti kiristetty, mikä kuitenkin valuu sitten osaltaan myös niihin teollisuuden ja yritystoiminnan kustannuksiin ja tulee myös kuljetusyritysten maksettavaksi.

Kokoomus on kannattanut sitä, että väylämaksut poistettaisiin kokonaan. Tällä hetkellä lähän niitä kannetaan puolitetuina. Alun perin tämä järjestelmä luotiin sillä tavalla, että väylämaksuilla katettaisiin taas jäänmurron kustannukset, mutta nyt, kun kuitenkin väylämaksuja on kannettu puolikkaina jo pidemmän aikaa, niin ei ole perustetta minusta enää ikään kuin kytkeä näitä kahta asiaa toisiinsa vaan on perusteltua, että jäänmurron kustannukset katetaan yhtenä eränä valtion budjetista niin kuin ne kuuluu ja niin kuin ne tälläkin hetkellä katetaan. [Tuomas Kettunen: Veikkausvoittovaroista!]

Vastaavasti sitten tämä väylämaksukysymys taas on sitten asia erikseen, jolla voidaan kuitenkin konkreettisenä toimenpiteenä laskea ja kohtuullistaa suomalaisen vientiteollisuuden kustannuksia, ja siksi olemme esittäneet jo monena vuonna peräkkäin, että toimittaisiin niin, että väylämaksujen perimisestä luovuttaisiin kokonaan, ja uskonpa niin, [Tuomas Kettunen: Mistä 87 miljoonaa?] että edustaja Kaunisto, joka seuraavana täällä salissa puhuu, pystyy sitten kertomaan tarkemmin tästä meidän esityksemme sisällöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

16.38 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Marttiselle erinomaisesta puheenvuorosta, ja jatkan siitä hieman. Oleellinen kysymys on, että mihin Suomi tarvitsee vientiä. Me tarvitsemme vientiä, jotta voimme rahoittaa Suomelle elintärkeää tuontia.

Kuten edustaja Marttinen totesi, tässä on kysymys siitä, että me pystyisimme pienellä toimella tukemaan meidän vientiteollisuuttamme — ja sitä kautta työpaikkoja — ja luomaan lisää hyvinvointia Suomeen.

Pakko tässä yhteydessä mainita, että koronan alkuaikoina, vuonna 2020 keväällä, tein lakialoitteen asiasta eli väylämaksun kokonaan poistamisesta, ja silloin jo lausuntokierroksella yli 90 prosenttia asiantuntijoista kannatti väylämaksujen poistamista, eli yli 90 prosenttia. No, tämä hallitus ei sitä halunnut tehdä, ja tämä on nytten jonkinlaista soutamista ja huopaamista tämän puolituksen kanssa — joka on siis kylläkin ollut voimassa jo Kataisen hallituksen ajoilta, mutta ei se ole oikein, että yritykset joutuvat sitä päätöstä joka vuosi tai muutaman vuoden sykleissä aina erikseen odottamaan, vaan poisto tekisi selkeän radan yrityksille investoida ja kehittää tulevaa.

Hinta on 50 miljoonaa vuodessa, ja se ei ole suuri summa, jos me mietimme niitä dynaamisia vaikutuksia, mitä väylämaksun poistolla voitaisiin saada. Ennen kaikkea parannettaisiin yritysten kilpailukykyä, suomalaista vientiteollisuutta, juuri niitä savupiippuja, niitä tehtaita, jotka meille täälläkin maakunnista tuleville edustajille ovat äärimmäisen tärkeitä omilla alueillamme työllistäjinä ja hyvinvoinnin luojoina, eli kyllä koen, että tässä on sellainen yhteinen agenda ja missio, jolla me pystyisimme meidän ylpeydenaiheitamme monissa kaupungeissa ympäri Suomen pitämään vahvasti jalkeilla, ja karsastan vahvasti sitä ajatusta, että Suomi tästä koronasta ja haastavasta ajasta nousisi sillä, että pidetään verot, tai veroluontoiset maksut, korkealla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kotiaho, olkaa hyvä.

16.41 Jouni Kotiaho ps: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä toimenpiteisiin, joilla turvataan sekä kauppamerenkulun että vientialojen kilpailukyky jatkossa pidemmällä aikavälillä poistamalla väylämaksut kokonaan.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.41 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kotiahon tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen vientiteollisuuden kannalta aivan olennaisen tärkeää on, että kuljetukset maailmalle lähtevät niin edullisesti, että pysymme kilpailussa mukana. Suomi on täysin ulkomaankaupasta riippuva valtio, yli 90 prosenttia meidän vientituloista, lähtevistä tavaroista menee laivaamalla tuonne muualle maailmaan, elikkä laivakuljetukset ovat se kaikkein tärkein. Ja nyt, kun väylämaksut puolitetaan vielä, tai sitä puolittamista jatketaan vuoden 23 loppuun, kyllä mielelläni näkisin sen tilanteen, että hallitus ottaisi nyt käsittelyynsä vakavasti sen ajatuksen, että pystyttäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

siin tekemään tässä asiassa pysyvä ratkaisu, ettei näitä joka kerran tarvitsisi erikseen käsitellä.

Toinen huomio tähän liittyen on, että nyt kun tätä päästökauppaa kehitetään ja ruvetaan näille kuljetuksillekin niitä päästökaupan kustannuksia säilyttämään yhä enemmän, niin meidän neuvottelijoiden pitää muistaa, että kun olemme täällä pohjoisessa nurkassa ja varsinkin talvisaikaan näitä jäänmurtokustannuksia tulee, niin nämä erilaiset lisäkustannukset, jotka muun muassa päästökaupan kautta Suomelle sälytetään, haittaavat meidän meriliikennettä ja ennen kaikkea meidän kilpailukykyä — että olemme täysin vientituloista riippuva valtio, ja meidän tavarat, mitä viemme maailmalle, ovat hyvin perinteisesti valtavaa kuljetuskapasiteettia vaativia. Toivon, että tässä asiassa otettaisiin semmoinen pitkäjännitteinen näkökanta eteenpäin ja tehtäisiin semmoinen lakiratkaisu, jolla tämä väylämaksu homma saataisiin ankkuroitua johonkin tiettyyn tasoon ja siinä se sitten pidettäisiin, jotta voitaisiin uskottavasti ja luotettavasti kertoa yhteistyökumppaneille, paljonko se väylämaksu meillä tässä maassa on, jolloin päästäisiin semmoiseen tilanteeseen, joka olisi kaikkien tiedossa, ja kaikki voisivat luottaa siihen, että tällä keinoin asia etenee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.43 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on nyt oppositiopuolueitten suunnalta esitetty, ehdotettu, että väylämaksuista luovutaan. Kokoomus esitti, että vuoden 22 alusta lähtien näistä väylämaksuista luovutaan. Sinänsä kaikki, mikä liittyy meidän vientiin ja vientiteollisuuteen, niihin liittyvät verot ja maksut, totta kai aina kannattaa käydä läpi ja miettiä, onko niistä sitten enemmän hyötyä vai haittaa, että siinä mielessä ihan asianmukaista keskustelua.

Mutta nyt täytyy kyllä varsinkin kokoomuksen suuntaan esittää kysymystä. Olette paljon markkinointeet ja mainostaneet vaihtoehtobudjettia, niin nyt täytyy jo tässä vaiheessa iltaa ja aikaa kysyä, että jos viime vuonna tämä väylämaksujen tuotto on ollut valtion kassaan sen 40—45 miljoonaa euroa, niin mistä tämä raha sitten otetaan, kun olette esittämässä, että nyt ensi vuoden alusta tämä väylämaksu lopetetaan täysin, koska tämäkin tuottohan pitäisi korvata sitten jollakin toisella tavalla. Minusta tuntuu, että tässä vaiheessa siihen ei ole mahdollisuutta, ja kuitenkin tästä vastuullisesta rahankäytöstäkin on viime aikoina paljon ollut keskustelua ja varsinkin opposition suunnalta kokoomus on aina pitänyt valtion kassasta huolta, niin täytyy kysyä, onko teillä vaihtoehtobudjetissa kirjaus nyt tästä 40—45 miljoonan tuoton vähenemisestä. Mistä se sitten otetaan? Veikkaan, ettei ainakaan veikkausvoittovaroista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

16.45 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! On aina miellyttävää, kun hallituspuolueen jäsen kyselee taloudenhoidon vinkkejä kokoomukselta — [Tuomas Kettusen välihuuto] näinhän se yleisesti kannattaa tehdä, ei siinä mitään.

Meillä oli tämä esitys jo tämän vuoden vaihtoehtobudjetissa, ja siinä oli kyllä rahoitus hoidettu, ja itse asiassa silloinkin velanotto oli hillitympää kuin hallituksen budjetissa. Ja ei hätää, ei hätää, kyllä se vaihtoehtobudjetti on tulossa ja se on täysin hyvin sinne rahoitettu, eikä siitä huolta. Eli kärsivällisesti odotetaan ja luotetaan siihen, että kokoomuksen talouslinja pikkuhiljaa leviäisi sinne hallituspuolueillekin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

Tähän loppuun haluan vielä todeta sen, että kun puhutaan valtion omistamien ja hallinnoimien meriväylien ylläpidosta, niin eiköhän se ole perusinfraa niin kuin tie- ja rautatieväylät. Miksi vesiväyliä ei tulisi rahoittaa suoraan valtion budjetista? Tämä on mielestäni hyvin oleellinen kysymys. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.46 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Näitten väylämaksujen tuotto on ollut viime vuosikymmenen puolivälissä enimmillään 87 miljoonaa, ja nyt tosiaan viime vuonna tuotto oli 40—45 miljoonaa euroa.

Mutta, puhemies, en vieläkään saanut vastausta tähän opposition, varsinkaan kokoomuksen, vaihtobudjetin osalta, että mistä nämä varat otetaan, [Jari Myllykoski: Etkä tule saamaan!] jotenka jäämme odottamaan nytten joulua ja sitä, minkälainen vaihtoehtobudjetti sieltä opposition suunnalta sitten tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.47 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Niin, en oikein tiedä, miten suhtautuisin siihen, kun hallituspuolueen riveistä tulee tällaisia kyselyitä vastuullisesta taloudenpidosta, kun otetaan huomioon se, että tämä maan hallitus on ensimmäinen hallitus 2000-luvulla, joka on rikkonut tekemänsä menokehysten, heikentänyt finanssipolitiikan uskottavuutta merkittävästi, siirtänyt kuusi kertaa eteenpäin työllisyyspäätöksiä ja ottanut kymmeniä miljardeja velkaa, kun kuitenkin tässä tilanteessa olisi jo perusteet sille, että finanssipolitiikan linjaa lähdetäisiin kiristämään. Mutta, herra puhemies, en mene tähän kysymykseen sen enempää, totean vielä tähän itse aiheeseen liittyen, että huoli pois, tämä asia on käyty läpi meidän vaihtoehtobudjetissamme, kuten kaikki muutkin erät on käyty ja ovat olleet käytyinä jo kaksi vuotta aikaisemminkin.

Haluan todeta vielä tähän itse tematiikkaan liittyen sen, että itse asiassa väylämaksujen poistaminen myös lisäisi merkittävästi kuljetusten tehokkuutta ja olisi myös ympäristönäkökulmasta perusteltu. Nythän siis, jos ajatellaan, että merikuljetuksia hoitava varustamo hakeekin vaikka useammasta satamasta tavaraa tai kontteja tai mitä hakeekaan, se joutuu maksamaan väylämaksut jokaisesta satamasta erikseen, jolloin myöskään tällä varustamolla ei ole mitään intressiä lähteä ikään kuin yhdistämään näitä kuljetuksia, minkä kautta taas vastaavasti näiden kuljetusten tehokkuutta voitaisiin nostaa, ja taas vastaavasti silloin myös voitaisiin kuljettaa täysiä konttimääriä, täysiä kuljetusmääriä, mikä myös silloin vastaavasti olisi ympäristön kannalta täysin perusteltua. Herra puhemies, nämäkin näkökulmat on hyvä tuoda tässä esille.

Minusta edustaja Hoskonen kyllä hyvin tässä totesi, että pitäisi olla pysyvä ratkaisu. No ilman muuta pitäisi olla pysyvä ratkaisu, että meidän yritykset ja elinkeinoelämä tietäisivät aivan tasan tarkkaan, miten tästä eteenpäin tullaan menemään. Nähdäkseni tietysti kaikkien perustelluin ratkaisu on se, että väylämaksut poistettaisiin pysyvästi kokonaan ja sitä kautta myös laskettaisiin meidän teollisuuden kustannustaakkaa.

Herra puhemies! Totean vielä loppuun sen, että eiköhän Suomen kokonaisveroaste ole jo aivan riittävän korkea, että kyllä siinäkin suhteessa olisi ihan perusteltua, että tämän himmerottamisen osalta mentäisiin toiseen suuntaan, missä annettaisiin lisää tilaa kasvuille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

ja paremmalle toimeentulolle, työllisyydelle. Tämä nyt on pieni esitys siinä joukossa, mutta minusta kyllä täysin perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.49 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Se on todellakin näin, että tässähän ei pidä laskea tätä asiaa pelkästään siihen, että tämä olisi pelkkä kuluerä tai säästöerä tai vastaavaa, vaan tilannehan on se, että jos Suomen kilpailukyky paranee, se tarkoittaa myös sitä, että verotuloja tulee sitä mukaa eteen.

Omasta puolestani, vaikkei nyt niin kauheasti kysely, samalla lailla se kosketti, ja meiltä löytyy vaihtoehtobudjetti, ja meiltä löytyy sieltä vaihtoehtobudjetista tämän väylämaksun lisäksi myös se, mistä me löydetään rahaa poliiseille ja mistä me löydetään ammattidieselin mukaan ottaminen tähän hommaan. Siihenhän se perustuu, eli niin sanotusti varjobudjetissa ne kaikki rahat on jyvitetty, ja sieltä ne löytyvät. Kyllä minä voin kertoa monta paikkaa, mistä me voitaisiin ottaa hallitukselle paljon, paljon isompiakin summia: maa-hanmuutto — mistä me aina muistetaan sanoa — toisen asteen koulutus [Puhemies koputtaa] ja ilmastohömpä. Näistä löytyy järkyttävä määrä rahaa tähän hommaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.